

ด่วนที่สุด

ที่ กษ 0207/ 1986

กระทรวงพิจารณา

เรื่องที่ ๔

6/9

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ถนนราชดำเนินนอก กรุงเทพฯ

10200

ดลค. 4405

๔๑ ค.ค. 44

11.06.44

14 สิงหาคม 2544

สพ. 1253

วันที่ ๒๑ ค.ค. 44

เวลา 11.06.44

เรื่อง ขออนุมัติงบกลางเพื่อจัดทำระบบเตือนภัยในพื้นที่เสี่ยงภัย

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการจัดตั้งระบบเตือนภัยการเกิดอุทกภัยในพื้นที่เสี่ยงภัย

ตามที่มีการเกิดอุทกภัยอย่างรุนแรง อันเนื่องมาจากพายุดีเปรสชัน "อุซางิ" (USAGI) ได้เคลื่อนที่ผ่านประเทศไทยตอนบนและได้สร้างความเสียหายแก่พื้นที่หลายจังหวัด โดยเฉพาะในจังหวัดเพชรบูรณ์ น้ำป่าได้ไหลเข้าท่วมพื้นที่ตำบลน้ำก้อ ตำบลน้ำซุน และตำบลหนองไขว่ อำเภอหล่มสัก พร้อมกับพัดพาดินโคลนและเศษไม้ลงมาทับถมพื้นที่ราบตอนล่าง สร้างความเสียหายแก่ชีวิต ทรัพย์สิน และพื้นที่เกษตรกรรม ในขอบเขตกว้างขวาง ดังที่ได้มีการรายงานสถานการณ์ให้รับทราบเป็นระยะ ๆ แล้ว นั้น

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พิจารณาแล้วเห็นว่า สาเหตุหนึ่งที่ทำให้ภัยธรรมชาติสร้างความเสียหายมาก คือราษฎรไม่รู้ตัวล่วงหน้าเพราะขาดระบบเตือนภัยล่วงหน้าในพื้นที่ ทำให้ชุมชนไม่สามารถอพยพหรือเตรียมการป้องกันตนเองได้ทันเวลา ดังนั้น เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงเห็นสมควรให้มีการจัดตั้งระบบเตือนภัยการเกิดอุทกภัยขึ้นในพื้นที่ที่มีโอกาสเสี่ยงภัยสูง โดยขอเสนอโครงการจัดตั้งระบบเตือนภัยการเกิดอุทกภัยในพื้นที่เสี่ยงภัย เพื่อดำเนินการในพื้นที่เป็นลักษณะนำร่อง จำนวน 20 แห่ง ในวงเงิน 34.0 ล้านบาท เพื่อให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบและอนุมัติงบกลางให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อดำเนินงานตามโครงการฯ รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดนำเสนอละเอียดคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาในการประชุมต่อไปด้วย จักขอบคุณมาก

กราบเรียน นายกรัฐมนตรี

เห็นควรเสนอ ครม. เป็นวาระ

พิจารณา ในวันที่ ๑๕ ค.ค. ๔๔

ขอแสดงความนับถือ

อนุมัติ

(นายเกษม เกรียง)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

(นายประพัฒน์ ปัญญาชาติรักษ์)

รัฐมนตรีช่วยว่าการฯ รักษาราชการแทน

สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

พันตำรวจโท

(ทักษิณ ชินวัตร)

นายกรัฐมนตรี

โทร. 281-9401

โครงการจัดตั้งระบบเตือนภัยการเกิดอุทกภัยในพื้นที่เสี่ยงภัย

หลักการและเหตุผล

ในระยะเวลาที่ผ่านมา ประเทศไทยได้ประสบปัญหาอุทกภัยอยู่เป็นประจำในทุกภาคของ ประเทศ และนับวันความรุนแรงและความถี่ของการเกิดอุทกภัยจะมากยิ่งขึ้น ก่อให้เกิดความสูญเสียอย่าง ใหญ่หลวงทั้งชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ทั้งกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศอย่าง พลิกเฉยไม่ได้ ตัวอย่างที่เป็นชัดเจนที่เกิดความเสียหายอย่างรุนแรงในเวลาไม่นานนี้ ได้แก่การเกิด อุทกภัยฉับพลันที่อำเภอวังจันทน์ จังหวัดแพร่ และอำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัยซึ่งขึ้นพร้อมกันในเดือน พฤษภาคม 2544 นี้เอง และที่กำลังประสบอยู่ในขณะนี้อุทกภัยได้เกิดขึ้นอย่างรุนแรง เนื่องจากพายุได้พัด ุทธาจิ ก่อให้เกิดน้ำท่วมทั้งในภาคเหนือและภาคอีสาน โดยเฉพาะในพื้นที่อำเภอพหลมศักดิ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ น้ำป่าได้พัดพาเอาดินโคลนและก้อนหินมาจากภูเขาลงมาทับถมบ้านเรือนของประชาชนถึง 10 หมู่บ้าน มีผู้ เสียชีวิตกว่า 86 คน และผู้สูญหายยังไม่พบอีกเป็นบางส่วน

แม้ว่าสาเหตุสำคัญของปัญหาการเกิดอุทกภัย จะมีผลมาจากพายุฝนขนาดใหญ่ที่ตกรุนแรงเป็นเวลา นานก็ตาม แต่ความรุนแรงและความเสียหายที่เกิดขึ้นส่วนหนึ่งก็เป็นผลมาจากการใช้ที่ดินที่ไม่เหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบุกรุกแผ้วถางป่าเพื่อทำการเกษตรกรรมบนพื้นที่ภูเขาสูงชันที่เป็นต้นน้ำลำธารสำคัญ การบุกรุกแผ้วถางป่าไม่จึงเป็นแหล่งกักเก็บน้ำตามธรรมชาติ เป็นที่ดูดซับน้ำฝนที่ตกลงมา เป็นที่ป้องกัน ความรุนแรงของการไหลบ่าหน้าดินของน้ำ เพื่อนำไปใช้ในการประการเกษตรกรรมโดยไม่คำนึงถึงความ เหมาะสมของพื้นที่ สมรรถนะการใช้ที่ดิน และไม่มีมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำที่มีประสิทธิภาพ ทำให้ โครงสร้างของดินถูกทำลาย สภาพดินแน่นแข็ง น้ำซึมผ่านได้ยาก ดินจึงสามารถเก็บกักน้ำไว้ได้น้อย เมื่อฝน ตกลงมาก็จะเกิดน้ำไหลบ่าหน้าดินลงสู่เบื้องล่างอย่างรวดเร็ว ไปท่วมบ้านเรือนและทรัพย์สิน ตลอดจน ทำลายชีวิตของประชาชนที่อาศัยอยู่ในลุ่มน้ำคอนด่างโดยไม่รู้ตัว

สาเหตุของความเสียหายอย่างมากมาอีกประการหนึ่ง คือการขาดข้อมูลที่ใช้ในการพยากรณ์อุทก ภัยและระบบเตือนอุทกภัย ทั้งนี้เนื่องจากสถานีตรวจวัดอากาศของกรมอุตุนิยมวิทยามีจำนวนน้อยและ กระจายอยู่เฉพาะในจังหวัดและอำเภอเท่านั้น ไม่มีสถานีตรวจวัดอากาศบริเวณลุ่มน้ำคอนบนหรือหมู่บ้านที่ อยู่ห่างไกล โดยเฉพาะในบริเวณพื้นที่ที่เป็นภูเขาสูงชันและเสี่ยงต่อการเกิดอุทกภัย เมื่อไม่มีข้อมูลน้ำฝนก็ไม่ สามารถคาดคะเนหรือพยากรณ์ได้ว่าจะเกิดอุทกภัยเมื่อไร มีความรุนแรงเพียงใด จึงไม่มีระบบเตือนภัยที่ จะแจ้งให้ประชาชนได้ทราบและมีเวลาในการอพยพไปในพื้นที่ที่ปลอดภัยได้ ความเสียหายที่เกิดขึ้นแต่ละ ครั้งจึงมีมากเพราะประชาชนไม่รู้ล่วงหน้ามาก่อนเลย

การตรวจวัดข้อมูลอากาศเพื่อใช้ในการพยากรณ์อุทกภัย และการสร้างระบบเตือนอุทกภัยจึงเป็นสิ่ง สำคัญและจำเป็นที่จะดำเนินการโดยเร่งด่วนเพื่อป้องกันและบรรเทาความเสียหายที่เกิดขึ้น การสร้างระบบ เตือนอุทกภัยจะได้ผลออกเป็นรูปธรรม จำเป็นที่จะต้องให้ประชาชนที่มีโอกาสได้รับผลจากอุทกภัยมีส่วน ร่วมทั้งในการวางแผนและดำเนินการ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อจัดทำฐานข้อมูลด้านการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศในบริเวณพื้นที่ต่อแหล่งก่อการเกิดอุทกภัย โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน
2. เพื่อแจ้งเตือนภัยให้แก่ราษฎรที่อาศัยอยู่ใน เขตพื้นที่เสี่ยงภัย ได้ทราบเหตุการณ์ล่วงหน้าถึงภัยธรรมชาติ(อุทกภัย วาตภัย และความแห้งแล้ง) ที่อาจเกิดขึ้น ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. เพื่อป้องกันและบรรเทาความรุนแรง และความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในพื้นที่เสี่ยงภัย

พื้นที่เป้าหมาย

-จะดำเนินการในพื้นที่น้ำร่อง 20 แห่ง (20 อำเภอ 200 ตำบล)

ผู้รับผิดชอบดำเนินการ

- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

งบประมาณ

1. ชุดวัสดุอุปกรณ์ตรวจสอบอากาศ (ติดตั้งที่อำเภอ 20 ชุด)	10,000,000 บาท
2. ชุดวัสดุอุปกรณ์ตรวจสอบอากาศ (ติดตั้งที่ตำบล 200 ชุด)	13,000,000 บาท
3. ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	
3.1 ค่าติดตั้งสถานีตรวจสอบอากาศ	4,500,000 บาท
3.2 ค่าฝึกอบรม	1,500,000 บาท
3.3 ค่าพัฒนาระบบสื่อสาร	3,000,000 บาท
3.4 ค่าบริหารจัดการ	2,000,000 บาท
รวม	34,000,000 บาท

อุปกรณ์ของสถานีเตือนภัย

การติดตั้งชุดอุปกรณ์ในการตรวจสอบสภาพอากาศเพื่อการเตือนภัย จะติดตั้งใน 2 ระดับคือ ระดับอำเภอ และระดับพื้นที่(ตำบล/หมู่บ้าน)ซึ่งมีรายละเอียดของอุปกรณ์ดังต่อไปนี้

1.ระดับอำเภอ ประกอบไปด้วย ชุดสถานีตรวจสอบอากาศแบบใช้ Data logger ที่สามารถเก็บข้อมูล และส่งข้อมูลระยะไกลได้ ประกอบด้วยเครื่องวัดปริมาณน้ำฝน อุณหภูมิ ความชื้นสัมพัทธ์ ความเร็วและทิศทางลม สำหรับติดตั้งและตรวจสอบข้อมูลทุกอำเภอ

2.ระดับพื้นที่(ตำบล/หมู่บ้าน) ประกอบไปด้วย เครื่องวัดน้ำฝนมาตรฐานขนาด 8 นิ้ว พร้อมกระบอกตรวจวัดน้ำฝน เครื่องวัดอุณหภูมิ การระเหยของน้ำ ความชื้นสัมพัทธ์ ความเร็วและทิศทางลม สำหรับติดตั้งในพื้นที่ อาจจะอยู่ที่ฝั่งของอบต. หรือในหมู่บ้าน

วิธีการดำเนินการ

1.คัดเลือกพื้นที่ที่เสี่ยงภัยเพื่อจัดตั้งระบบเตือนภัยในพื้นที่ดังกล่าว โดยคัดเลือกพื้นที่จากระบบข้อมูล GIS ที่มีอยู่ อาทิเช่น สภาพภูมิประเทศ ลำห้วย ร่องน้ำธรรมชาติ สภาพป่า ข้อมูลการใช้ประโยชน์

ดิน ข้อมูลดิน ข้อมูลธรณีวิทยา และข้อมูลด้านภูมิอากาศ จำนวนหมู่บ้าน/ชุมชน ข้อมูลการเกิดอุทกภัยที่ผ่านมามาๆ เป็นต้น โดยการร่วมคำเนินของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่นกระทรวงเกษตรและสหกรณ์(กรมพัฒนาที่ดิน กรมป่าไม้ กรมชลประทาน) กระทรวงมหาดไทย กรมอุตุนิยมวิทยา เป็นต้น เงื่อนไขลักษณะพื้นที่ที่เสี่ยงภัยที่ควรพิจารณา ประกอบด้วย

- 1.1 สภาพภูมิประเทศเป็นภูเขาสูง พื้นที่มีความลาดชันสูงเกินกว่า 35% ขึ้นไป
 - 1.2 สภาพความอุดมสมบูรณ์ของป่า มีการปกคลุมของเรือนยอดต่ำกว่า 70 % ลงมา ซึ่งเริ่มส่งผลกระทบต่ออุ้มน้ำ
 - 1.3 สภาพดินเสื่อมโทรม เกิดการกัดเซาะพังทลายของหน้าดินสูง ผิวหน้าดินถูกพัดพาไป ดินมีความหนาแน่นสูง ความพรุนต่ำ การซึมน้ำผ่านผิวดินและการอุ้มน้ำของดินต่ำ
 - 1.4 การใช้ประโยชน์ที่ดิน มีการใช้ประโยชน์ที่ดินทางการเกษตรอย่างผิดวิธี โดยไม่คำนึงถึงความเหมาะสมของพื้นที่ สมรรถนะของดิน และขนาดมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ โดยเฉพาะในบริเวณพื้นที่ป่าต้นน้ำลำธาร
 2. จัดตั้งสถานีตรวจอากาศที่สามารถส่งข้อมูลระยะไกลเข้าสู่ฐานข้อมูลอากาศของกรมอุตุนิยมวิทยาในทุกอำเภอ เป้าหมาย เพื่อจัดทำเป็นฐานข้อมูลในการพยากรณ์ และสร้างระบบเตือนอุทกภัยในท้องที่นั้นๆ
 3. จัดตั้งสถานีตรวจอากาศในระดับชุมชนและตำบลเป้าหมายที่เสี่ยงต่อการเกิดอุทกภัย
 4. จัดโครงการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ของอำเภอและชุมชน/ตำบลเป้าหมาย ให้มีความรู้ความเข้าใจในการตรวจวัดภูมิอากาศ ปริมาณน้ำฝน ตลอดจนระดับน้ำในลำห้วย โดยใช้ Staff Gage
 5. จัดโครงการฝึกอบรมให้ชุมชนเป้าหมายเฝ้าสังเกตความรุนแรง ปริมาณ และระยะเวลาการตกของฝนกับปริมาณน้ำในลำธาร โดยเฉพาะเมื่อเกิดพายุฝน
 6. จัดโครงการฝึกการเตรียมพร้อมการหนีภัย และจัดหาสถานที่ปลอดภัยในการอพยพในกรณีที่มีน้ำท่วมอย่างฉับพลัน
- ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ประชาชนและหน่วยงานรัฐที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เสี่ยงภัยต่อการเกิดอุทกภัยได้รับทราบถึงภัยธรรมชาติที่อาจจะเกิดขึ้น สามารถเตรียมการป้องกันได้ทันเหตุการณ์
2. ชาวบ้านได้รับการแจ้งเตือนภัยทั้งจากชาวบ้านด้วยกันเองและเจ้าหน้าที่รัฐได้อย่างรวดเร็ว สามารถเตรียมการอพยพและหลีกเลี่ยงอันตรายได้ทัน สามารถบรรเทาความเสียหายทั้งชีวิตและทรัพย์สินได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. ชาวบ้านส่วนใหญ่ซึ่งเป็นเกษตรกร สามารถใช้ข้อมูลที่ได้จากสถานีตรวจอากาศนี้ใช้ประโยชน์ในการวางแผนการพัฒนาการเกษตรของตนเองได้อีกทางหนึ่งด้วย